

Consemnăm tot aici, în cadrul *formulelor de trecere*, folosirea adverbelor *bun, bine, așa* (II, 22, 183, 193), cu funcțiile arătate¹. Înregistrările contemporane fiind autentice, în adevăratul sens al cuvîntului, iar prezența acestor adverbe constituind și o caracteristică a oralității, era normal ca frecvența lor să crească, în comparație cu basmele vechi, unde acest fenomen apare foarte rar. Într-adevăr, unii povestitori marchiază adesea anumite pauze dintre episoade prin adverbele arătate, totuși procedeul respectiv nu este așa de răspîndit, pentru a putea constitui o particularitate a stilului unor povestitori contemporani.

Formulele mediane externe, după cum s-a arătat, se mențin într-o formă foarte apropiată de cea cunoscută de noi în urma studierii basmelor tradiționale. Viabilitatea acestor formule este explicabilă dacă ne gîndim și la faptul că unele din ele nu sînt numai o caracteristică a basmului, ci și o particularitate a limbii vorbite. Prin urmare, în acest caz, ar fi exagerat să considerăm „supraviețuirea“ anumitor procedee ce țin de stilul oral rezultat exclusiv al viabilității tradiției. Astfel de expresii întîlnim în basm, dar și în diferite relatări orale care nu au nimic cu basmul. Desigur că în basm ele capătă anumite funcții suplimentare, expresivitatea lor depinzînd de priceperea, de talentul povestitorului.

II. Formule mediane interne

Formulele mediane interne folosite de povestitorii contemporani prezintă o serie de particularități care vin să confirme procesul de sărăcire a tradiției. Să urmărim fiecare subgrupă în parte pentru a identifica modificările care survin.

1. *Formule care definesc unele trăsături ale personajelor basmului sau ale obiectelor ce aparțin acestor personaje.* Dintre formulele acestei subgrupe menționăm, în primul rînd, conservarea formulei prin care povestitorii subliniau frumusețea neasemuită a voinicului, a fetei de împărat, a castelului, a calului: „...o sărit și s-o dat pisti cap și s-o făcut o fată care pi sfîntu soari t'i put'ei uita, dară pi fața ii ba!“ (II, 39).

Am văzut că formula respectivă se folosea în patru situații, definind patru elemente: frumusețea eroului, frumusețea eroinei, strălucirea (frumusețea) calului, strălucirea (frumusețea) palatului. La povestitorii contemporani am identificat încă două situații în care este folosită această formulă. Este vorba de sublinierea strălucirii unor scări care duceau la un palat subteran și la frumusețea neasemuită a unor curți împărătești:

„...rîdică oblonu: scările! Ei, pã sfîntu soare te uitai, da pã scări în jos nu puteai, dă scumpătăți ce iera p-acolô, luminau!“ (II, 200; cf. 210); „Și cîn l-o aruncat o dată în sus, s-o făcut o curti tătă numa di adimant, mîndră și frumșă, care pi sfîntu soare t'i put'ei uita, dară pi curtea ce ba!“ (II, 39).

Notam, cînd am analizat această formulă, că inițial ea exprima strălucirea metalului prețios și numai după aceea, prin extensiune, s-a ajuns la o formulă care să redea frumusețea eroului sau a eroinei din basm. La povestitorii con-

¹ Vezi N. Roșianu, *Formule mediane în basm*, „Analele Universității București“, Limb slave, nr. XVIII, p. 144.